

KOMMUNERNES FÆLLES INDSATS FOR VERDENSMÅLENE

Kommunernes fælles indsats for verdensmålene

© KL

1. udgave, 1. oplag 2018

Produktion: KL's Trykkeri

Design: e-Types

KL

Weidekampsgade 10

2300 København S

Tlf. 3370 3370

kl@kl.dk

www.kl.dk

@kommunerne

facebook.com/kommunerne

Produktionsnr. 830357

FORORD

FN har fastsat 17 mål for en mere økonomisk, social og miljømæssig bæredygtig verden. Bæredygtighedsmålene beskriver de udfordringer, vi som verdenssamfund står med. Vi skal gøre en ende på ekstrem fattigdom og sult på globalt plan, mindske ulighed, og bekæmpe klimaforandringer. Målene sætter en fælles global retning for, at vi i 2030 står med en verden i bedre bæredygtig balance. Målet er, at vi alle skal kunne leve et godt liv nu og samtidig give verden videre i ordentlig stand til de næste generationer.

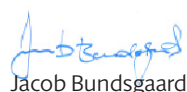
I kommunerne mærker vi flere af de udfordringer, FN peger på. Vi skal ikke mange år tilbage, da talte vi ikke om klimasikring og oversvømmede kloaksystemer. Vi hørte ikke om, at store dele af vores fugleliv, bier og insekter er forsvundet. Vi drøftede ikke affaldssortering og de kraftigt voksende plastikøer i verdenshavene. Det var ikke på dagsordenen. Det er det nu.

I kommunerne bakker vi derfor op om, at den danske regering har forpligtet Danmark på de 17 bæredygtighedsmål i FN. Som kommuner har vi ingen forpligtelser ud over det, der fastlægges i dansk lovgivning. Alligevel har vi med økonomiaftalen mellem KL og regeringen for 2018 og igen for 2019 forpligtet os til at bidrage. Det er vores opfattelse, at det er vigtigt, at danske kommuner bidrager. I Danmark er kommunerne centrale leverandører af offentlige serviceydelser. I mange henseender er det derfor lokalt, at verdensmålene kan oversættes til konkrete løsninger og indsatser.

Internationale undersøgelser viser, at Danmark ligger på en anden plads i verden ift. at indfri målene, og vi har to valg. Vi kan hvile på laurbærrene, eller vi kan tage den indstilling, at vi skal fortsætte med at gå foran. I KL har vi valgt det sidste.

KL går proaktivt ind i implementeringen af verdensmålene i Danmark. Handlingsplanen her vil sætte rammen for KL's arbejde. Den lister en række eksempler på initiativer, KL vil sætte i gang for at understøtte og synliggøre kommunernes arbejde. Initiativerne udvikles herefter løbende. KL's indsats vil i første omgang løbe fra 2018 og frem til 2021, hvor regeringen gør status for indsatsen.

God læselyst!

Jacob Bundsgaard
Formand for KL

Kristian Wendelboe
Adm. dir

FN'S VERDENSMÅL OG DANMARK

FN vedtog i 2015 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling og de tilhørende 17 verdensmål. Målene er formuleret i erkendelse af, at verdenssamfundet står på en brændende platform. I overskiftsform er udfordringerne:

1. Social, økonomisk og politisk marginalisering
2. Stigende ungdomsarbejdsløshed
3. Ulighed, fattigdom og fødevarer sikkerhed
4. Mangel på, eller ulige adgang til grundlæggende naturressourcer
5. Miljøforurening og klimaforandringer.

Alle udfordringer er nationale med lokale, regionale og globale konsekvenser. Derfor skal de løses i globalt fællesskab. På EU-niveau bliver nye initiativer og lovgivning holdt op imod, om de følger verdensmålene. På den måde sætter verdensmålene en fælles retning for verdens udvikling og bliver fx også rammesættende for arbejdet i EU's næste budgetperiode. Nationalt har den danske regering formuleret en handlingsplan for regeringens arbejde med verdensmålene og nye lovforslag skal måles ift. verdensmålene.

Danmark er godt med. Ifølge flere internationale analyser, bl.a. Sustainable Development Solutions Network, ligger Danmark som nr. 2 i verden, efter Sverige, ift. at kunne nå verdensmålene. Danmark er 80 pct. i mål, når det handler om at fremme en bæredygtig økonomisk, social og miljømæssig udvikling. Ift. mange andre lande, har Danmark bl.a. en bæredygtig vækst, høj beskæftigelse, et højt velstandsniveau, et højt socialt velfærdsniveau, en effektiv miljøbeskyttelse, høj energieffektivitet, høj grad af frihed og et åbent demokrati. De danske styrkepositioner ligger især inden for verdensmålene 1 om fattigdom, 3 om sundhed, 5 om ligestilling, 6 om vand og sanitet, 7 om energi, 8 om økonomisk vækst og beskæftigelse, 9 om industrialisering, innovation og infrastruktur, 10 om ulighed, 16 om fred, retfærdighed og institutioner og 17 om partnerskaber. De internationale analyser peger imidlertid også på, at Danmark har nogle udfordringer, herunder niveauet for investeringer mål 9, affaldshåndtering mål 12, CO₂ udledning mål 13 og forurening i byer mål 15.

Regeringen har besluttet, at Danmarks skal give et ambitiøst bidrag til den globale opnåelse af verdensmålene. Regeringen vil bruge verdensmålene til at understøtte udarbejdelse af tværgående politikker for bæredygtig udvikling. Lovforslag og andre tiltag vil blive vurderet ift. verdensmålene, og regeringen vil årligt lave en fremdriftsrapport på Danmarks efterlevelse af målene. I handlingsplanen konstaterer regeringen, at en tilsvarende opfølgning på verdensmålene lokalt og regionalt vil styrke den brede forankring af dagsordenen

i Danmark. KL har en fælles interesse i at understøtte verdensmålene, som også er indarbejdet i økonomiaftalerne for 2018 og 2019.

Seks grunde til kommunalpolitisk interesse i FN's mål

Kommunerne har en særlig rolle. I Danmark er kommunerne centrale leverandører af offentlige serviceydelser. Det er lokalt, at verdensmålene kan oversættes til konkrete løsninger og indsatser. Realiseringen af FN's verdensmål skal derfor også ske lokalt. Herudover er der yderligere seks grunde til, at KL og kommunerne interesserer sig for verdensmålene.

Den ene er, at de lovforslag mv. der forelægges til Folketingets beslutning, vil blive vurderet ift. verdensmålene. For KL betyder det, at det vil have strategisk betydning for niveauet af indflydelse, at nye KL politiske udspil er tænkt ind i konteksten og har forholdt sig til verdensmålene.

Den anden er, at kommunerne flere steder er i gang. En KL desk research i marts 2018 viser, at i alt 21 kommuner, i større eller mindre omfang skriver sig ind i verdensmålene. Det er især kommunerne i region hovedstaden, der er gået i gang. Bl.a. Gladsaxe og København kan fremhæves. Tre kommuner, Aarhus, Odense og Guldborgsund, har nedsat §17 stk. 4 udvalg. Der er stor forskel på, hvor langt kommunerne er, og hvad de fokuserer på. Gennemgående er det dog typisk mål, der vedrører skole- og miljøområdet, der er i spil. Kommunerne vil have behov for videndeling og erfaringsudveksling, og vil forvente, at KL understøtter deres arbejde med verdensmålene.

Den tredje er, at verdensmålene vil være rammesættende for EU's næste budgetperiode, hvor kommunerne bl.a. har interesse i strukturfondene. Det formodes, at verdensmålene vil være rammesættende for det danske strukturfondsprogram, og dermed for udmøntningen af strukturfondsmidlerne. Med Brexit vil der formentlig ske en reduktion af strukturfondsmidlerne til Danmark. Danmark blev beskåret i indeværende periode, og der kan blive rift om pengene. Skal kommunale indsatser i betragtning til medfinansiering fra EU's strukturfonde, vil det formentlig være en forudsætning, at kommunerne har forholdt sig til verdensmålene.

Den fjerde er, at Danmark er en lille åben økonomi. Kommunerne er en del af den globale værdikæde både for vækst og bæredygtig social og miljømæssig udvikling. Når fx tørke og hungersnød andre steder i verden sætter en migration i gang, eller bremser vanilje- eller kaffeproduktionen mærkes det også i de danske kommuner, og i de danske hjem. Opnåelsen af verdensmålene i et globalt perspektiv er derfor også en kommunal interesse.

Den femte er, at verdensmålene er rammesættende for udviklingen af nye politiske løsninger og initiativer verden over. Når flere lande beskæftiger sig med at løse de samme problemer, kan der opstå nye ideer og innovative metoder til løsning af de samme samfundsproblemer, som danske kommuner står med. Verdensmålene kan på den måde bidrage til at udvikle ny viden og metoder til at løse danske samfundsudfordringer.

Den sjette er, at lokalsamfundene er under konstant forandring. Opgavernes kompleksitet er stigende. Forventningerne til, hvad kommunerne skal løse kan være modsætningsfyldte og står ikke altid mål med de afsatte ressourcer. Nye løsninger skal findes i samarbejde på tværs af fag, forvaltninger, kommuner, myndigheder, virksomheder m.fl. Det kræver ledelse, der kan sætte retning og prioritere i en dilemmafyldt hverdag. Verdensmålene kan anvendes som fælles ramme for at styrke sammentænkning og udvikling af nye innovative løsninger på tværs.

Fem styrende principper for KL's arbejde med FN's verdensmål

KL spiller på den ene side en afgørende rolle i at bringe kommunerne på banen på verdensmålsdagsordenen og skabe en fælles kommunal referenceramme, der kan støtte udviklingen af løsninger, der fremmer verdensmålene og sikrer ensartet måling af fremdrift. Det

gælder fx indsamling af viden fra kommunerne til regeringen, Danmarks Statistik og på tværs af kommunerne samt at sikre metodeudvikling, erfaringsudveksling, finansiering og facilitering af partnerskaber med andre aktører om at opnå offentlige resultater.

På den anden side er det KL's rolle at sikre, at kommunerne ikke forpligtes over evne i deres bidrag til, at Danmark lever op til verdensmålene.

I arbejdet med verdensmålene vil KL have øje for begge hensyn. Følgende fem principper vil være styrende for KL's indsats.

Princip #1 Kommunerne bidrager inden for rammerne af hvad de kan og skal

Det er den danske regering, der i FN har forpligtet Danmark på de 17 bæredygtigheds mål. Kommunerne er ikke forpligtet ud over det, der fastlægges i dansk lovgivning. Men inden for de rammer bidrager kommunerne gerne. Kommunernes opbakning er en del af ØA18 og ØA19. Interessenterne i arbejdet med verdensmålene er mange. Men kun få har samme direkte indflydelse på, om Danmark når målene, som kommunerne. Mange ser derfor kommunerne som central aktør for, at Danmark leverer ift. verdensmålene. Det giver KL en opgave med at sikre, at kommunerne ikke forpligtes

over evne. Verdensmålindsatsen må ikke føre til ufinansieret opgaveglidning og blive udgiftsdrivende for den kommunale økonomi.

Princip #2

Fortsat foran

Danmark ligger som nr. 2 i verden ift. at indfri målene. Det kunne betyde, at kommunerne hviler på laurbærerne. Det modsatte er dog tilfældet. Det højere formål i verdensmålene motiverer mange kommuner til at gøre det endnu bedre. KL indtager derfor den holdning, at Danmark som nr. 2 i verden har en forpligtelse til at gå foran. Kommunerne skal blive ved med at forfine deres indsats og være ydmyge nok til at kigge til andre dele af verden for inspiration til nye løsningsmuligheder. Kommunerne skal fortsætte med at gå foran.

Princip #3

Balanceret bæredygtighed – bæredygtigt, bedst og billigst

FN's verdensmål adresserer en global brændende platform, hvor fokus på økonomisk vækst mange steder er sket på bekostning af miljøet og social lighed. Den jord, der gives videre til de næste generationer, er i vanskeligheder. Det er derfor en væsentlig del af arbejdet med verdensmålene, at de sociale og miljømæssige hensyn bliver sidestillet med de økonomiske hensyn. KL understøtter balanceret bæredygtighed, og arbejder for, at økonomiske, miljømæssige og sociale hensyn er ligeværdige i nye KL policy udspil.

Princip #4

Alle nye KL policy udspil skal forholde sig til verdensmålene

Alle nye lovforslag mv. der forelægges til Folketingets beslutning, vil blive vurderet ift. verdensmålene. Skal kommunerne have politisk

indflydelse, skal KL kunne sproget og nye KL politiske udspil skal være tænkt ind i konteksten og have forholdt sig til verdensmålene.

Princip #5

FN's indikatorsystem er retningsgivende og vejledende

Udover de 17 bæredygtigheds mål, har FN opstillet 169 delmål og formuleret 244 indikatorer til måling af landenes fremdrift. KL opfatter indikatorsystemet som FN's retningsgivende vejvisere for, om Danmark og kommunerne er på rette vej. Indikatorerne må ikke blive et redskab til benchmark af kommunerne og et statsligt styringsredskab. Der er tale om en frivillig indsats for kommunerne.

Konkrete indsatser i KL's arbejde med FN's verdensmål

Verdensmålene er formuleret, så de gensidigt supplerer hinanden. Ligesom brikkerne i et spil skak, har de hver deres funktion og bidrag til en bæredygtig verdensudvikling. Alligevel er det KL's opfattelse, at nogle af verdensmålene er mere relevante at arbejde med i en kommunalpolitisk kontekst end andre. KL's arbejde med verdensmålene tilrettelægges i tre spor.

I det ene spor, arbejder KL for det første for at oplyse kommunerne om alle 17 verdensmål og deres relevans for den kommunale politikudvikling. For det andet arbejder KL for at skabe opmærksomhed om og synliggøre kommunernes arbejde med verdensmålene over for omverden. I det andet spor arbejder KL med interessevaretagelse og politikudvikling inden for nogle prioriterede verdensmål, der berører de samfundsproblemstillinger, KL og kommunerne har fokus på. I det tredje spor understøtter KL verdensmålene som led i KL's interne organisationsstyring.

FN'S VERDENSMÅL FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING

Spør 1 - Oplysning og synliggørelse

KL's arbejde med verdensmålene i spor 1 vil omfatte alle 17 verdensmål og være tværgående. KL's aktiviteter i dette spor kan sammenfattes i følgende fem indsatser:

1. Oplysning til kommunerne om verdensmålene
2. Synliggørelse af kommunernes indsats over for omverden
3. Finansiering
4. Kommunikation
5. Konsulentytelser

Oplysning til kommunerne om verdensmålene

KL konferencer og events

KL har udviklet et generisk KL verdensmål konference "kit", der blev anvendt første gang på KL's Topmøde. Tanken er, at det kan synliggøre verdensmålene og kommunernes arbejde med dem på alle KL's konferencer og events.

Dokumentation og metodeudvikling

- KL er gået sammen med UNDP, Deloitte, Chora Connection og Gate21 om at afsøge mulighederne for at etablere et projekt, der kan oversætte verdensmålene til en operationel ramme for kommunerne. Projektet skal udvikle metoder, der kan understøtte kommunerne i at træffe strategiske beslutninger på tværs af forvaltninger, og udvikle nye, konkrete løsninger på eksisterende samfundsudfordringer.
- KL er gået sammen med RUC, Guldborgsund, Vejle og Gladsaxe kommuner om et Ph.d. projekt. Forskningsprojektet skal undersøge, hvordan danske kommuner arbejder med FN's verdensmål. De centrale spørgsmål vil være: Hvilke verdensmål vælger kommunerne at arbejde med? Hvordan oversættes målene til den lokale kontekst? Hvordan indlejres verdensmålene i kommunestrategien? Hvordan organiseres og udføres konkrete kommunale indsatser i samspil med borgere og lokalsamfund? Hvordan styres og ledes indsatsen?

Kurser og undervisning

- KL vil udvikle undervisningsmateriale og kursusaktiviteter, der kan understøtte kommunernes arbejde med verdensmålene.

KL's kommunenetværk

- KL samarbejder med kommunale ledere og medarbejdere i en lang række af netværk. KL vil arbejde med oplysning og erfaringsudveksling om verdensmålene i netværkene.
- KL vil undersøge den kommunale interesse i, at KL danner et særligt netværk for kommunale medarbejdere, der skal implementere verdensmålene.

Synliggørelse af kommunernes indsats over for omverden

KL repræsenteret i Folketingets 2030 panel

- KL er repræsenteret i Folketingets 2030 panel v/ Laila Kildesgaard. Panelet er nedsat af Folketingets Tværpolitiske 2030 netværk, og består af 22 aktører fra forskellige dele af det danske samfund. Panelet supplerer Folketingets tværpolitiske netværks politiske arbejde gennem sparring, input, analyser og arrangementer og forventes også at tage selv-

stændige initiativer til at drive dagsordenen omkring FN's verdensmål.

- 2030 panelet har valgt at sætte et udviklingsprojekt i gang i samarbejde med Rambøll og Dansk Arkitektur Center, der skal formulere en baseline måling for flere af målene, hvor kommunerne er hovedaktør. Fx mål 11 om bæredygtige byer og lokalsamfund. KL deltager i udviklingsarbejdet.

EU og internationalt

- KL vil samarbejde med Verdens Bedste Nyheder og bl.a. videreformidle nyheder fra EU om verdensmålene.
- KL vil oplyse om kommunernes aktiviteter og engagement til EU's beslutningstagere og til øvrige aktører i EU-systemet fx den europæiske kommuneunion CEMR eller Regionsudvalget.

Case samlinger

- Flere kommuner er gået i gang med at udvikle nye politiske indsatser baseret på verdensmålene. KL vil indsamle erfaringer og eksempler på de praktiske løsninger, kommunerne udvikler. Eksemplerne kan både tjene som gensidig inspiration kommunerne imellem og til at synliggøre kommunernes verdensmålsindsats.
- KL vil udarbejde en guide til kommunerne om, hvordan man arbejder med verdensmålene på europæisk plan. Den kan fx indeholde eksempler fra andre europæiske/nordiske lande, hvor kommunerne er aktive i implementeringen af verdensmålene.

KL bidrag til FN og regeringens fremdriftsrapport

- KL har indgået en samarbejdsaftale med Danmarks Statistik om indsamling og formidling af data og måling af verdensmålene. Arbejdet skal bl.a. kunne formulere det kommunale bidrag til regeringens fremdriftsrapport og til en årlig dansk afrapportering fra Finansministeriet til FN. I første omgang skal det fastlægges hvilke indikatorer, der kan dokumentere kommunernes bidrag og fremdrift ift. verdensmålene. For hvert verdensmål skal der så vidt muligt fastlægges statistiske indikationer.

Kommunikation

- KL vil kommunikere om KL og kommunernes arbejde med verdensmålene via:
 - kl.dk/verdensmaal
 - et jævnlige nyhedsbrev
 - konkrete historier i Dansk Kommuner om, hvordan verdensmålene bliver omsat til praktiske tiltag i kommunerne
 - analyser i Momentum.
 - I samarbejde med Verdens Bedste Nyheder.

Finansiering

- Væsentlige dele af den her beskrevne KL verdensmålsindsats kan ikke finansieres over kontingentet og forudsætter derfor at aktiviteterne kan løftes som indtægtsdækket virksomhed. For kommunerne vil der også være behov for ekstra midler, hvis verdensmålene skal forankres og bidrage til nye løsninger. KL vil derfor undersøge mulighederne for ekstern finansiering.

Konsulenttydelser

- Med udgangspunkt i KLK's kommunerettede konsulenttydelser, vil KLK udvikle konkrete konsulenttydelser, der kan understøtte den enkelte kommune i at forholde sig strategisk til verdensmålene og omsætte dem til konkret og sammenhængende handling lokalt. Selvom det p.t. ikke er alle danske kommuner, der arbejder strategisk med verdensmålene, indgår mange af målene alligevel i kommunernes arbejde, om end under andre overskrifter. Mange kommuner står derfor i første omgang overfor en strategisk afklaringsproces, hvor særlige verdensmål prioriteres identificeres og tænkes aktivt ind i kommunens overordnede planer. En sådan afklaring skal også kortlægge, hvilke partnere kommunen ønsker at inddrage, og hvorvidt indsatsen skal kobles til tværkommunale og evt. internationale netværk og indsatsler.

Spor 2 - Valg og fravalg af verdensmål i fokus for KL's indsats

I spor to koncentrerer KL's indsats om disse syv verdensmål, som alle vedrører de kernevelfærdsopgaver, kommunerne beskæftiger sig med.

- Mål 3 Sundhed og trivsel
- Mål 4 Kvalitetsuddannelse
- Mål 8 Anstændige jobs og økonomisk vækst
- Mål 11 Bæredygtige byer og lokalsamfund
- Mål 12 Ansvarligt forbrug og produktion
- Mål 13 Klimaindsats
- Mål 17 Partnerskaber for handling

De øvrige mål vil ikke være genstand for en fokuseret indsats:

- Mål 1 Afskaf fattigdom
- Mål 2 Stop sult
- Mål 5 Ligestilling mellem kønnene
- Mål 6 Rent vand og sanitet
- Mål 7 Bæredygtig energi
- Mål 9 Industri, innovation og infrastruktur
- Mål 14 Livet på land
- Mål 15 Livet i havet
- Mål 16 Fred, retfærdighed og stærke institutioner

Målene indgår dog i det omfang, KL formulerer nye policy udspil på politikområder, der er omfattet. Det forventes at blive en forudsætning for indflydelse, at verdensmålene er tænkt ind i KL's interessevaretagelse.

KL's indsats for de prioriterede verdensmål

For de syv prioriterede verdensmål vil KL formulere nye politiske udspil og integrere verdensmålene i interessevaretagelsen. På de berørte fagområder vil KL også kunne give en målrettet faglig rådgivning til kommunerne om verdensmålene. Indsatsen i spor 2 vil være koncentreret om disse aktivitetstyper:

1. Interessevaretagelse og politiske udspil
2. Oplysning og rådgivning om verdensmålene til kommunerne

VERDENSMÅL 3 - SUNDHED OG TRIVSEL

Vi skal sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper

Med målet om sundhed og trivsel for alle, ønsker FN, at der skal gøres en ende på epidemier af AIDS, tuberkulose, malaria og andre smitsomme sygdomme inden 2030. Målet er at udbrede universel sygeforsikring og give adgang til sikre og effektive lægemidler samt vacciner til alle. Støtte til forskning og udvikling af vacciner er en væsentlig del af denne proces, samt adgang til medicin til en overkommelig pris.

Oversættes FN's mål til en KL og kommunalpolitisk kontekst omfatter mål 3 flere af de problemstillinger, der i dag er omdrejningspunkt for arbejdet på social- og sundhedsområdet i kommunerne og KL.

Selvom, vi har det godt i Danmark, og vi ikke som mange andre lande kæmper med epidemier og vi har sygeforsikring til alle, er der stadig udfordringer at tage fat på. Livsstilssygdomme, misbrug, kræft m.v. betyder, at det også er relevant at arbejde for sundhed og trivsel for alle i Danmark. Det er KL's politik, at vi skal have et sundhedsvæsen i verdensklasse, der vægter forebyggelse, rehabilitering, diagnostik, behandling og pleje ligeligt. Derfor prioriterer KL mål 3 som særligt indsatsområde i arbejdet med verdensmålene.

Relevante FN-delmål for KL's indsats:

- Delmål 3.4: Inden 2030 skal andelen af for tidlige dødsfald på grund af ikke-smitsomme sygdomme reduceres med en tredjedel, via forebyggelse og behandling. Mental sundhed og velvære skal også fremmes.
- Delmål 3.5: Forebyggelsen og behandlingen af stofmisbrug, herunder narkotiske stoffer og skadelig brug af alkohol, skal styrkes.

Relevante mål i regeringens handlingsplan:

- Kræftplan IV
- Fortsat udvikling af et godt sundhedsvæsen og en værdig ældrepleje, bl.a. gennem fokus på sammenhængende patientforløb og patientinddragelse.
- Styrket indsats over for kroniske og livstruende sygdomme, herunder kræft, KOL, diabetes type 2, demens og den ældre medicinske patient.
- Forebygge og begrænse forurening med skadelige stoffer.

KL aktiviteter for verdensmål 3

Interessevaretagelse og politikudvikling

- Verdensmålindsatsen vil være integreret i den interessevaretagelse, der allerede foregår. KL er i løbende dialog med de relevante aktører på området.
- KL har et forebyggelses- og et rusmiddeludspil på vej, som understøtter verdensmålene.
- KL deltager i Mandag Morgens Verdensmål netværk. Missionen med netværket er at klæde deltagerne på til at bruge de nye verdensmål til at innovere deres måde at arbejde på i det offentlige såvel som det private, og specielt i spændingsfeltet mellem de to. Netværket ønsker at nedbryde silotænkning mellem flere sektorer, forskellige sociale områder og bæredygtighed.
- Luftforurening og klimaforandringernes betydning for sundhed og trivsel adresseres som en del af arbejdet under verdensmål 3. Luftforurening er fx årsag til overdødelighed og oversygelighed bl.a. i København. I Danmark kan vi fx også se nye sygdomsvektorer som følge af klimaforandringer jf. fx forekomst af myg, som kan bære nilfeber i bl.a. Greve. Dette har betydning for kommunernes arbejde med anlæg og forvaltning af vådområder.

Oplysning og rådgivning om verdensmålene til kommunerne

- Mål 3 vil indgå i den rådgivning, KL yder i kommunerne. KL afholder i løbet af året en række temadage, kurser, konferencer for, at sætte temaet på dagsorden.
- KL understøtter kommunernes arbejde med implementering af KL's forebyggelses- og et rusmiddeludspil.
- Luftforurening og klimaforandringernes betydning for sundhed og trivsel kan adresseres i Kommunernes Vand- og naturnetværk.

VERDENSMÅL 4 - KVALITETSUDDANNELSE

Vi skal sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og fremme alles muligheder for livslang læring

Alle skal have lige adgang til kvalitetsuddannelse, og alles muligheder for livslang læring skal fremmes. FN mener, at uddannelse er en af de mest kraftfulde og gennemprøvede motorer for en bæredygtig udvikling. Mål 4 skal sikre, at alle piger og drenge fuldfører en gratis primær- og sekundær skolegang inden 2030. Det sigter også mod at give lige adgang til erhvervsuddannelser samt fjerne kønsrelaterede og økonomiske uligheder med henblik på at opnå universel adgang til en videregående uddannelse.

Mål 4 om kvalitetsuddannelse stemmer i høj grad overens med KL's uddannelses- og folkeskolepolitik. For KL er folkeskolen en grundpille i samfundet og skal være det naturlige første valg, når et barn starter i skole. Den skaber fællesskaber, sammenhængskraft og social mobilitet og formår at bygge bro mellem vores fortid, nutid og fremtid. Den danner og uddanner, og spiller desuden en rolle for Danmarks fremtidige vækst og beskæftigelse. Overgangen fra folkeskolen til en ungdomsuddannelse er central. Det er KL's politik, at de unge skal sikres et endnu bedre uddannelsesvalg, og at flere unge skal tage en erhvervsuddannelse. Det kræver, at de forberedende uddannelses tilbud mellem grundskolen og ungdomsuddannelserne gør større nytte end i dag. Mål 4 er derfor også et prioriteret mål i KL's verdensmålindsats.

Relevante FN-del mål

- Delmål 4.1: Inden 2030 skal vi sikre, at alle piger og drenge gennemfører grundskole og ungdomsuddannelse af en høj kvalitet, så børnene opnår relevant og effektiv læring. Adgangen til disse uddannelser skal være gratis og lige for alle.
- Delmål 4.2: Inden 2030 skal alle piger og drenge sikres adgang til dagtilbud af høj kvalitet, så de er klar til grundskolen.
- Delmål 4.4: Inden 2030 skal vi i betydelig grad forøge antallet af unge og voksne, der har relevante kvalifikationer på arbejdsmarkedet. Heriblandt de tekniske og håndværksmæssige evner, der gør det muligt at starte egne virksomheder og skabe anstændige arbejdspladser.
- Delmål 4.5: I 2030 skal der ikke længere være uligheder mellem kønnenes uddannelse. Vi skal også sikre lige adgang til alle niveauer af uddannelse og erhvervsfaglig træning for udsatte grupper, herunder personer med handicap, oprindelige folk og børn i sårbare situationer.

- Delmål 4.7: Inden 2030 skal vi sikre, at alle elever og studerende opnår den viden og de evner, de behøver for at støtte op om bæredygtig udvikling. Det inkluderer blandt andet uddannelse i bæredygtig livsstil, menneskerettigheder, lighed mellem kønne, promovering af en fredelig og ikke-voldelig kultur, verdensborgerskab samt påskønnelse af kulturel diversitet og kulturens bidrag til bæredygtig udvikling.
- Delmål 4.a: Vi skal bygge og opgradere uddannelsesfaciliteter med opmærksomhed på både piger og drenge's behov, og også med fokus på de handicappede. Alle skal have sikre, ikke-voldelige, inklusive og effektive læringsmiljøer.

Relevante mål i regeringens handlingsplan

- Øget trivsel for børn og unge samt udvikling og læring for alle børn i dagtilbud.
- Styrket ligestilling i uddannelse mellem piger og drenge, herunder at reducere kønsforskelle i trivsel og karakterer.
- Styrket faglighed, kvalitet og relevant indhold i uddannelser for at løfte alle børns og unges udvikling.
- Styrket indsats for fagligt svage elever.
- Øget andel af unge i grundskolen, der får en erhvervsuddannelse.
- Flere skal være en del af arbejdsfællesskabet, herunder personer med handicap.
- Flere flygtninge skal i arbejde. Fastholde Danmarks position blandt verdens mindst korrupte lande.
- Forebyggelse og bekæmpelse af ekstremisme, radikalisering og terror.

KL aktiviteter for verdensmål 4

Interessevaretagelse og politikudvikling

- På integrationsområdet har KL et politisk udspil, der har et særligt fokus på relevante kvalifikationer (Mål 4), samt eventuelt særlige grupper's deltagelse på arbejdsmarkedet (Mål 8).

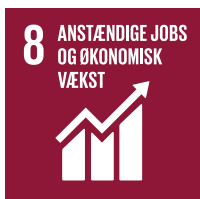

- KL har indgået "Partnerskab om udvikling af kvalitet i dagtilbud" med 26 kommuner, som har forpligtet sig på at arbejde med udvikling af kvalitet i dagtilbud. Som led i partnerskabet vil de involverede kommuner også arbejde med, hvordan de kan mindske betydningen af social arv. Initiativet understøtter mål 4, 10 og 17.

Oplysning og rådgivning om verdensmålene til kommunerne

- KL vil i løbet af 2018 udbyde et kommunesamarbejde om integration af flygtninge og indvandrere, hvis formål er, at udvikle kommunernes praksis, når det kommer til integration af flygtninge og indvandrere i dagtilbud og folkeskole. Kommunesamarbejdet vil blandt andet fokusere på, hvordan forældrene kan inddrages som en ressource, og hvordan forvaltningens tværsektorielle samarbejde understøtter integrationen for den enkelte. Initiativet understøtter mål 4, 10 og 17.
- I februar 2018 udkom initiativsamlingsen "Godt på vej – med folkeskolen". Initiativsamlingsens formål er blandt andet at understøtte kommunerne i arbejdet med at skabe kvalitet i skoledagen. Som led heri indgår projektet "Fælles om alle børn", hvis formål er at løfte en udsat børnegruppe fagligt, socialt og trivselsmæssigt i en, måske to kommuner og derved stille dem bedre i deres vej videre i livet. Fokus vil særligt være på de mest udsatte børn og unge samt de børn og unge, som enten kæmper socialt, fagligt eller trivselsmæssigt.
- Der er igangsat projekter i både kommuner i sig selv og i kommuner i samarbejde med staten. Projekterne har til formål at uddanne medarbejdere til at give eleverne teknologiske forudsætninger, og derved sikre, at eleverne har de relevante kvalifikationer til arbejdsmarkedet. Dette skal sikre, at eleverne får færdigheder som borgere i et samfund hvor digitalisering fylder meget. Projektet støtter op om delmål 4.4
- KL afholder politiske konferencer og faglige temamøder med fokus på arbejdet kvalitet i såvel dagtilbud som folkeskole og udgiver desuden en række nyhedsbreve, fx til skoleledere, hvor skolerne kan søge inspiration til arbejdet med FN's verdensmål.
- KL indgår i Skolelederforeningens fremstød "Folkeskolen. Vores Hele Livet" sammen med de andre parter rundt om folkeskolen. Initiativets formål er at udbrede forståelsen om, at folkeskolen er den væsentligste institution i vores samfund og en grundpille i vores demokrati, som kan noget unikt i forhold til udvikle livsduelige borgere i et mangfoldigt samfund.

VERDENSMÅL 8 - ANSTÆNDIGE JOBS OG ØKONOMISK VÆKST

Vi skal fremme vedvarende, inklusiv og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse samt anstændigt arbejde til alle

Med dette verdensmål vil FN fremme vedvarende økonomisk vækst gennem højere produktivitet og teknologiske gennembrud. Fokus på politikker, som er gunstige for iværksætterkultur og jobskabelse er nøglen til dette. Det er samtidig vigtigt at indsætte effektive foranstaltninger for at udrydde tvangsarbejde, slaveri og menneskehandel. Målet er at opnå fuld og produktiv beskæftigelse og anstændige jobs for alle kvinder og mænd i 2030.

I en dansk kommunalpolitisk kontekst er dette mål højt prioriteret. KL's bestyrelse har i forrige valgperiode, under overskriften Danmark i forandring, bl.a. sat fokus på vækstens betydning for et sammenhængende Danmark. KL vil fortsat forfølge dette politiske spor og bruge verdensmålene i arbejdet.

Relevante FN-del mål:

- Delmål 8.3: Vi skal fremme politiske beslutninger med fokus på udvikling, som skaber anstændige jobs og støtter produktive aktiviteter, iværksætteri, kreativitet og innovation. Vi skal også bakke op om vækst og formalisering af små og mellemstore virksomheder, heriblandt gennem adgang til bankforretninger.
- Delmål 8.4: Indtil udgangen af 2030 skal vi fortsat blive bedre til at bruge de globale ressourcer mere effektivt i forbindelse med

forbrug og produktion. Samtidig skal vi arbejde for at afkoble økonomisk vækst fra ødelæggelse af miljøet, i overensstemmelse med FN's 10-årige ramme af programmer om bæredygtigt forbrug og produktion.

- Delmål 8.5: Inden 2030 skal vi opnå, at alle mænd og kvinder har et produktivt og anstændigt job, hvor de får lige løn for lige arbejde. Dette gælder også for unge og for personer med handicap.
- Delmål 8.6: Inden 2030 skal vi i betydelig grad nedbringe andelen af unge, der hverken er i gang med arbejde, uddannelse eller træning.
- Delmål 8.9: Inden 2030 skal vi vedtage og implementere politiske beslutninger for at fremme bæredygtig turisme, der skaber jobs og promoverer lokale produkter og kultur.

Relevante mål i regeringens handlingsplan:

- Beskæftigelsen i hele Danmark skal styrkes.
- Flere flygtninge skal i arbejde.

- Rammevilkår for erhvervslivet, herunder iværksættere, skal styrkes.
- Fremme kvinder og mænds lige muligheder for deltagelse på arbejdsmarkedet.
- Øget andel af unge i grundskolen, der får en erhvervsuddannelse.
- Flere skal være en del af arbejdsfællesskabet, herunder personer med handicap.
- Bæredygtige virksomheder og produkter.
- Fremme af cirkulær økonomi.

KL aktiviteter for verdensmål 8

Interessevaretagelse og politikudvikling

- Verdensmålene tænkes ind i aktiviteterne i forbindelse med foranklingen af Lov om aktiv beskæftigelsesindsats.

Oplysning og rådgivning om verdensmålene til kommunerne

- På uddannelsesområdet (og beskæftigelses- og integrationsområder) indrammer Mål 8 (delmål 8.6) målsætningen i "Aftale

om bedre veje til uddannelse og job", der blev indgået af en bred kreds af Folketingets partier i oktober 2017. I forbindelse med implementeringen af aftalen er der en række aktiviteter på vej, hvor verdensmålene kan nævnes:

- Regionale temadage om ungeindsatsen.
- Lovkurser for kommunerne om FGU'en.
- Implementeringsunderstøttende partnerskab mellem kommuner og KL om ungeindsatsen.
- Evt. en temaside på kl.dk om FGU'en og ungeindsatsen.
- I kommunernes Smart City arbejde spiller samarbejdet med virksomheder om udvikling af nye grønne løsninger en stor rolle. KL understøtter dette arbejde, bl.a. via de fælleskommunale og fællesoffentlige projekter og Smart City og Åbne Data.
- Verdensmålene adresseres på en række fagkonferencer og i fag-netværk, KL's nyhedsbreve mv.

VERDENSMÅL 11 - BÆREDYGTIGE BYER OG LOKALSAMFUND

Vi skal handle gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige

I år 2050 forventes det, at to tredjedele af Jordens befolkning bor i byer. Det 11. verdensmål sætter derfor fokus på, at byer og lokalsamfund skal gøres bæredygtige så følgerne af den stigende migration fra land til by kan imødegås. Befolkningsvandringerne til byerne stiller nye krav til de danske kommuner, der har som opgave at formulere udviklingsplaner, der kan rumme kompleksiteten af de fremtidige sociale, økonomiske og miljømæssige udfordringer. Bæredygtighedsudfordringerne består bl.a. i at sikre adgang til holdbare og billige boliger, skabe grønne byrum og adgang til rekreative muligheder i både by og land samt sikre at byerne er robuste ift. at imødegå klima- og sikkerhedshændelser. Udfordringerne forudsætter derfor, at de kommunale myndigheder er fremsynede, og indgår i- og understøtter samarbejder med henblik på, at kunne skabe rammer, der sikrer inddragelse og befolkningens mulighed for deltagelse i udviklingsprocesser.

Befolkningsvandringerne fra land til by mærkes i de danske kommuner, og har været et højt prioriteret emne for KL's arbejde med Danmark i forandring i sidste valgperiode. Emnet er fortsat relevant, senest udtrykt i form af regeringens Ghettoudspil, og KL vil fortsat følge dette politiske spor og bruge verdensmålene i arbejdet.

Relevante FN-del mål

- Delmål 11.1: Inden 2030 skal vi sikre, at alle har tilstrækkelig adgang til sunde og sikre boliger med de fornødne faciliteter, til en overkommelig pris i boligområder i social balance.
- Delmål 11.3: Inden 2030 skal vi sikre at byernes vækst og udvikling sker i tæt dialog med og inddragelse af borgerne.
- Delmål 11.7: Inden 2030 skal der sikres nem adgang til grønne, offentlige rum i byerne og på landet.
- Delmål 11. b: Inden 2020 skal vi sikre, at der udarbejdes planer for en effektiv brug af de samlede ressourcer til at modgå klima- og sikkerhedshændelser.

Relevante mål i regeringens handlingsplan

- Fastholde Danmarks førerposition med at udvikle bæredygtige byer og lokalsamfund.
- Forebygge og begrænse forurening med skadelige stoffer.

KL aktiviteter for verdensmål 11

Interessevaretagelse og politikudvikling

- Bedre borgerinddragelse indgår i KL's arbejde med den moderniserede planlov.
- Styrkelse og nytænkning af beboerdemokratiet i almene boligafdelinger indgår i KL's arbejde med boligaftalen.
- Kommunernes muligheder for at tilvejebringe flere billige boliger indgår i KL's interessevaretagelse på almenboligområdet.
- Regeringen har fremlagt udspil om parallelsamfund 1. marts 2018. KL er kritisk overfor dele af udspillet, men det overordnede mål om at mindske dannelsen af parallelsamfund samt afvikling af de "hårdeste ghettoer" er KL enig i, og arbejder aktivt for at skabe gode rammer for kommunerne til at kunne arbejde med problematikkerne.
- KL samarbejder med Sundby-netværket, Friluftsrådet og andre aktører med henblik på at skabe bedre adgang til naturen og sikre de nødvendige rammer for at tænke multifunktionalitet/rekreative anvendelse af byrummet.
- KL arbejder aktivt for at skabe bedre rammer for jordfordeling, landsbyomdannelse, bedre sammenhæng og forbindelser mellem eksisterende grønne områder i forbindelse med bl.a. vådområdeindsatserne samt i regi af Udvalget for levedygtige landsbyer samt Collective Impact i regi af Realdania.
- KL arbejder for at skabe sammenhæng mellem det primære beredskab i kommunerne, det statslige beredskab og kommunernes klimaindsats.

Oplysning og rådgivning om verdensmålene til kommunerne

- KL driver faglige netværk indenfor vand- og natur, planlægning i det åbne land samt almene boliger for ansatte i kommunerne.
- KL har udgivet et inspirationskatalog om bedre lokalplanlægning og afholder i 2018 en konference, hvor gode eksempler på bedre borgerinddragelse indgår.

- KL er i samarbejde med KU, Friluftsrådet og Naturvejledernes forening drivende i uddannelsen af naturvejlederne. Uddannelsen skal moderniseres, og KL vil medvirke til denne udvikling gennem fondsansøgninger og sparring.
- KL vil gennem sit netværk for Friluftsliv og Turisme, og arbejdet med skole- og sundhedsområde være fokuseret på at nedbryde søjletækning. KL vil vise metoder og eksempler på tværgående samarbejder, der skaber synergi mellem sektorerne, til gavn for både naturarven, læringsmiljøet og sundheden.
- KL vil i perioden være vært for mindst en konference der har fokus på den tværgående synergi. KL's kontorer vil i deres faglige netværk forpligte sig til at inddrage de øvrige faggrupper i temamøder om naturen.
- KL planlægger aktiviteter, der kan understøtte kommunernes arbejde med at mindske dannelsen af parallelsamfund og afvikling af "de hårdeste ghettoer".
- KL indgår i et partnerskab med BL om den kommunale rolle ift. den almene boligsektor.
- KL samarbejder med Danske Beredskaber om de rette rammer for den bedste ressourceudnyttelse.
- KL overvejer, hvordan der mere målrettet kan arbejdes med den robuste kommune i beredskabssammenhæng på tværs af aktører.

VERDENSMÅL 12 - ANSVARLIGT FORBRUG OG PRODUKTION

Vi skal sikre bæredygtigt forbrug og produktionsformer

Økonomisk vækst og bæredygtig udvikling kræver, at vi hurtigst muligt reducerer vores fodaftryk på naturen ved at ændre på den måde vi producerer og forbruger vores varer og ressourcer på. Landbruget er den største forbruger af vand på verdensplan, og kunstig vanding står nu for ca. 70 procent af alt forbrug af ferskvand beregnet til menneskeligt brug. Effektiv styring af vores fælles naturressourcer, og måden vi bortskaffer giftigt affald og forurenende stoffer, er vigtige målsætninger for at nå dette mål. At tilskynde industrier, virksomheder og forbrugere til at genbruge og reducere deres affald er også vigtigt. Det samme er støtte til udviklingslande så de kan bevæge sig i en retning af mere bæredygtige forbrugsmønstre inden 2030.

Dette er et af de 17 verdensmål, som Danmark er udfordret på ift. at nå målet i 2030. Vi har et overbrug og generer for store mængder af affald. Det er kommunerne, der har ansvaret for affaldshåndtering, og derfor er mål 12 et prioriteret indsatsområde for KL's arbejde med verdensmålene.

Relevante FN-del mål

- Delmål 12.2: Inden 2030 skal vi nå frem til at bruge og håndtere naturressourcer bæredygtigt.
- Delmål 12.3: Inden 2030 skal vi halvere det globale madspild pr. person, både i forretninger og hos forbrugerne. Vi skal også reducere madspild i produktionen og leverandørkæderne, heriblandt tab af afgrøder efter høsten.
- Delmål 12.4: Inden 2020 skal vi nå frem til at håndtere alle kemikalier og spildprodukter på en miljømæssigt fornuftig måde, i hele deres livscyklus. Udslippet af disse stoffer til luften, vandet og jorden skal nedbringes i betydelig grad, for at minimere skaderne på menneskers helbred og miljøet. Dette skal ske i overensstemmelse med internationalt vedtagne rammebestemmelser.
- Delmål 12.5: Inden 2030 skal vi nedbringe affaldsmængden betydeligt, gennem forebyggelse, reduktion, genbrug og genanvendelse.

- Delmål 12.6: Vi skal opmuntre virksomheder til at arbejde bæredygtigt. Dette gælder især for de store og multinationale virksomheder. Samtidig skal virksomhederne opfordres til at indarbejde bæredygtighedsinformation i deres årsrapporter.
- Delmål 12.7: Vi skal fremme bæredygtigt offentligt indkøb, i overensstemmelse med nationale politiske beslutninger og prioriteter.
- Delmål 12.8: Inden 2030 skal vi sikre, at mennesker overalt har den relevante viden og oplysning for at fremme bæredygtig udvikling og leve deres liv i harmoni med naturen.
- Delmål 12.b: Vi skal udvikle og indføre redskaber til at få overblik over effekterne af bæredygtig turisme, der skaber jobs og fremmer lokal kultur og produkter.

Relevante mål i regeringens handlingsplan

- Forebygge og begrænse forurening med skadelige stoffer.
- Fremme af cirkulær økonomi, herunder bedre (gen)anvendelse af ressourcer og forebyggelse af affald.
- Bæredygtige virksomheder og produkter.
- Bæredygtige fødevarer.
- Standse tilbagegangen for biologisk mangfoldighed.
- Forebygge og begrænse tilbagegangen med skadelige stoffer.

KL aktiviteter for verdensmål 12

Interessevaretagelse og politikudvikling

- I de kommende kommunale affaldsplaner 2019-2024 kan der sættes specifikke mål om at reducere kommunens affaldsmængder fra borgere, erhverv og egne institutioner. Der kan gennem implementering af affaldsplaner etableres bedre muligheder for affaldssortering for borgere, erhverv og egne institutioner. Det kan fastlægges gennem regulativer, hvilke

ordninger borgere skal have adgang til, og hvilke affaldstyper der skal indsamles. Kommunen fastlægger, hvilke materialer og affaldsstrømme der skal genanvendes, og hvilke anlæg der skal anvendes/etableres.

- KL bakker op om behov for samlet cirkulær økonomisk strategi hvis vi som land vil rykke på mål 12. Kommunerne og erhvervslevet er allerede i gang med omstillingen – det er der masser af eksempler på – men hvis det for alvor skal rykke er der behov for en samlet strategi, der medtænker indsatserne i kommunerne. KL arbejder for, at der opnås finansiering til at understøtte den kommunale indsats. Kommunerne kan spille en væsentlig rolle i at facilitere partnerskaber lokalt, som understøtter CO₂.
- Dele, bytte- eller genbrugsordninger kan fremmes og organiseres i samarbejde med borgere, erhverv og institutioner. Der kan stilles relevante miljøkrav i forbindelse med udbud og indkøb gennem fremme af cirkulær økonomi. Kommunernes politikker og strategier der understøtter mål 12 er fx affaldsplaner, klimaplaner, og indkøbspolitikker.
- Bæredygtigt indkøb berøres i kommunernes fælles indkøbsstrategi igennem et fokus på totalomkostninger, TCO. Her indgår det som målsætning, at kommunerne i stigende grad anlægger et totaløkonomisk perspektiv, når de køber ind. Det skal bl.a. understøttes ved, at KL og SKI som led i strategien indsamler og formidler cases og metoder om anvendelse af TCO-beregninger i udbud.

Oplysning og rådgivning om verdensmålene til kommunerne

- Kommunernes mål er delvist underlagt krav fra EU og staten. Det er en stor udfordring for kommunerne at bidrage til, at vi udnytter de begrænsede ressourcer bedre. KL vil arbejde for, at kommunerne arbejder med de muligheder, der er for cirkulær økonomi i bred forstand og understøtte affaldshierarkiet. Mål og delmål udfoldes på kommunernes affaldsnetværk mv.
- Der er stor bevågenhed for cirkulær økonomi. Mange kommuner er gået i gang, både ift. kommunens egen forvaltning/

virksomhed såvel som ved at drive udviklingen hos særligt små og mellemstore virksomheder – men mange afventer også hvad der kommer fra regeringen. For kommunerne handler CO₂ lige så meget om erhvervsudvikling, vækstpotentiale for SMV-segmentet og lokale arbejdspladser, som det gør om miljø. Kommunerne kan se lokale arbejdspladser i denne dagsorden. Og det både som følge af produkter de kan efterspørge ved indkøb og udbud, men også ved at understøtte omstilling i lokale virksomheder. Flere kommuner fx Aalborg og de andre nordjyske kommuner arbejder med cirkulær økonomi i deres erhvervsnetværk

På udbudsportalen.dk og kl.dk offentliggøres jævnligt artikler (juridiske såvel som erfaringsbaseret) om bæredygtigt indkøb/CSR. KL (ved Udbudsportalen) hoster i øvrigt værktøjet Den Ansvarlige Indkøber, som giver kommunerne praktisk bistand i forbindelse med arbejdet med bæredygtigt indkøb/CSR.

- KL indgår i forskellige formelle samarbejder på området for bæredygtigt indkøb/CSR mhp. at opbygge og dele viden, heriblandt:
 - Forum for bæredygtige indkøb
 - Følgegruppe for pilotprojekt om samfundsansvar i offentlige indkøb
 - Dialogforum for Samfundsansvar og Vækst
- I regi af den fælleskommunale indkøbsstrategi igangsættes jf. ovenfor aktiviteter, der skal være med til at understøtte kommunernes praktiske arbejde med totalomkostningsbetragtninger.

VERDENSMÅL13 - KLIMAINDSATS

Vi skal handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser

Med det 13. verdensmål er klimaindsatsen sat på dagsordenen. Dagsordenen forudsætter, at der skal handles på tværs af landegrænser og ikke mindst i det lokale, hvis klimaforandringerne skal bekæmpes, og vi skal tilpasse os konsekvenserne. I denne sammenhæng er kommunerne en oplagt aktør da de, som lokal myndighed, er tæt på borgerne og virksomhederne og dermed kan understøtte lokale initiativer – både i forhold til at forebygge ved at sænke CO₂-udledningen og ved at tilpasse vores byer og infrastruktur til de øgede regnmængder som følger af klimaforandringerne.

Klimaforandringer respekterer ikke kommunegrænser, hvilket sætter krav til kommunernes muligheder for at kunne samarbejde om lokale klimaproblematikker, ligesom samarbejder på tværs af samfundets private og offentlige aktører er en nødvendighed for, at klimaindsatsen kan blive forankret i lokalsamfundene rundt omkring i landet.

Internationale analyser peger på, at også Danmark udleder for meget CO₂, og dermed bidrager til klimaforandringerne. Derfor lægges der op til, at klimaindsatsen skal prioriteres som del af KL's verdensmålsindsats.

Relevante FN-del mål

Delmål 13.1: Vi skal styrke modstandskraften og tilpasningsevnen, så vi lokalt og gennem kommunalt samarbejde bedre kan modstå klimarelaterede risici og naturkatastrofer.

- Delmål 13.2: Vi skal integrere tiltag mod klimaforandringer i de lokale politiske beslutninger, strategier og planlægning.
- Delmål 13.3: Vi skal øge den generelle viden og opmærksomhed på mulighederne for både at bremse den globale opvarmning og tilpasse os klimaforandringerne. Det skal ske på både individuelt og institutionelt niveau. Samtidig skal vi øge vores kapacitet til allerede tidligt at forudsige og formindske skaderne.

Relevante mål i regeringens handlingsplan

- Fremme af cirkulær økonomi, herunder bedre (gen)anvendelse af ressourcer og forebyggelse af affald.
- Fastholde Danmarks førerposition med at udvikle bæredygtige og levedygtige byer.

- Indfri Danmarks forpligtelse for reduktion i ikke-kvotesektoren i 2020 og 2030.
- Bidrage til fælles EU-mål om 27 pct. vedvarende energi og mindst 27 pct. energieffektiviseringer i 2030.
- Regeringen har et nationalt mål for, at Danmark i år 2030 skal have mindst 50 pct. af sit eget energibehov dækket af vedvarende energi

KL indsats for verdensmål 13

Interessevaretagelse og politikudvikling

- KL arbejder for at sikre en tilpas og hensigtsmæssig implementering af planlovsændringen fra marts 2018, der pålægger kommunerne særlige planlægningskrav i områder med risiko for oversvømmelse og erosion
- Alle kommuner har en klimatilpasningsplan, og KL arbejder for, at det gennem en finansieringsmodel (100% finansiering) bliver muligt at etablere de billigste og mest bæredygtige klimatilpasninger i afløbssystemerne.
- KL arbejder gennem KL-Klimatilpasningsnetværk for, at alle kommuner er politisk og fagligt engagerede i klimatilpasning og andre tiltag ifbm oversvømmelsesdirektivet.
- KL deltager i det landsdækkende samarbejde Vand i Byer, og er dermed medvirkende til at skabe forbindelser mellem forskning, offentlige og private aktører. Eksempelvis initiativer omkring læring i "Klima skoler" som arbejder med emnet.
- KL arbejder for at sikre en tilpas finansiering af beredskaberne, som står i første række ved at afværge skader på liv og ejendom ved stormflod og lignende. Beredskabet skal styrkes for at imødegå kendte hændelser, hvis hyppighed og voldsomhed stiger i forbindelse med et ændret klima.
- KL arbejder for at sikre hensigtsmæssige ændringer i kystlov og vandløbslov, så risiko for oversvømmelse og erosion bedre kan imødegås. KL vil arbejde for at sikre en tilpas og hensigtsmæssig implementering af lovændringer, når de er vedtaget i Folketinget.

Oplysning og rådgivning om verdensmålene til kommunerne

- KL vil arbejde med oplysning og vidensdeling om klimasikring i Kommunernes Klimatilpasningsnetværk.
- KL planlægger i samarbejde med Kystdirektoratet en Kystkonference i efteråret 2018.
- KL arbejder med emnet i forhold til at sikre gode rammer for kommunernes planlægning for vedvarende energi. Nye Smart

City løsninger, fx sensorbaserede løsninger, gør det lettere og billigere at monitorere både udslip og risikoområder.

VERDENSMÅL17 - PARTNERSKABER FOR HANDLING

Vi skal realisere det globale partnerskab for bæredygtig udvikling og styrke midlerne til at nå målene

Verdensmålene for bæredygtig udvikling kan kun realiseres gennem stærkt globalt engagement og samarbejde. Verden i dag er tættere forbundet end nogensinde før. Bedre adgang til teknologi og viden er en vigtig måde at dele ideer og fremme innovation. Koordinerede politikker, der vil hjælpe udviklingslandene med afvikling af deres gæld, samt øgede investeringer i de mindst udviklede lande, er afgørende for at opnå bæredygtig vækst og udvikling. FN's mål er at styrke nord-syd og syd-syd-samarbejde ved at støtte nationale planer for at nå alle verdensmålene. Gennem fremme af international handel og støtte til øget eksport fra udviklingslandene vil FN bidrage til at opnå et universelt, regelbaseret og retfærdigt handelssystem, der er fair og åbent og til fordel for alle.

Oversat til en dansk kommunal kontekst ses verdensmål 17 som et middel til at løse udfordringerne på tværs af politikområder og sektorer. Herunder ligger også samskabelse og frivillighedsindsatsen.

Relevante FN-delmål

- Delmål 17.14: Vi skal forbedre sammenhængen af de politiske beslutninger (kohærens) for at styrke bæredygtig udvikling.
- Delmål 17.17: Vi skal fremme og opfordre til partnerskaber på tværs af den offentlige sektor, det private erhvervsliv og civilsamfundet. Dette skal ske ved at bygge videre på vores erfaringer med partnerskaber og deres ressourcestrategier.

KL aktiviteter for verdensmål 17:

- Kommunerne er ofte omdrejningspunkt for samskabelse og innovation med foreninger, virksomheder mv. lokalt. KL vil, når det er relevant, indgå partnerskaber med andre interessenter om at skaffe finansiering til, at verdensmålene kan omsættes i

en kommunal kontekst. KL vil også sætte initiativer i gang, der kan vise og synliggøre kommunernes arbejde med at verdensmålene.

Spor 3 - Fokus på fysisk og psykisk sundhed (trivsel) blandt medarbejderne i KL

Som organisation bakker KL også op om verdensmålene. KL har løbende fokus på at fremme trivsel og sundhed hos medarbejderne. Det er afgørende for KL, at der er arbejdsglæde og et stort fagligt engagement, og at der samtidig er en fornuftig balance mellem arbejds- og privatliv.

Med jævne mellemrum laver vi arbejdsplads- og trivselsvurderinger, så det er muligt at understøtte og fastholde det, der virker, og i tide kunne identificere evt. uhensigtsmæssigheder eller rette op på forhold, der påvirker udviklingen i en forkert retning.

Generel sundhedsindsats

Alle KL-medarbejdere har fri adgang til husets træningslokale med trappemaskiner, løbebånd etc. Der findes også maskiner, som er gode til at styrke rygmuskulaturen. For at styrke den generelle sundhedsindsats har KL en fysioterapiordning, og KL giver et tilskud til behandlingerne. Ligeledes kan KL's ergoterapeut give medarbejderne råd og vejledning om indstilling af kontorstolen.

KL stiller desuden tjenestecykler til rådighed således, at vores medarbejdere kan cykle rundt til møder i indre København. Der sættes årligt eksplicit fokus på sundhed i KL's sundhedsuge, som afholdes i efteråret. Sundhedsugen byder på forskellige happenings herunder:

- Skærpet fokus på sund mad i KL's kantine.
- Mulighed for sundhedstjek.
- DHL-stafet.
- Demonstration af hjertestarter.
- Kampagne som sætter fokus på fordelene ved at tage trapperne.

KL udbyder ligeledes interne førstehjælpskurser i samarbejde med Røde Kors, og der findes førstehjælpskabe og hjertestarter i KL-huset. Endelig er der generelt rygeforbud i KL.

Energibesparende tiltag

- Flytning til nyt serverrum i 2018 vil medføre energibesparelser og forbedre energieffektiviteten.
- Udskiftning af KL's servere og storagesystemer til SSD disk i 2017 har medført energibesparelser og forbedret energieffektivitet.
- LED-belysning i hele KL-huset (udskiftningen forventes afsluttet i sommeren 2018).

Miljøhensyn

- Affaldssortering (metal, plastik, pap, papir, glas, porcelæn mv.). Organisk affald køres til biogasanlæg.
- Genbrug af skruelåg til mælkekartoner.

- Medarbejderne i KL opfordres til at have fokus på madspild, når de forsyner sig i frokostbuffeten.
- Vi bruger så vidt muligt kun engangsprodukter, som er biologisk nedbrydelige.

Øvrige

KL indgår i "mobil blodbanksordning" på Islands Brygge. De af KL's medarbejdere, der ønsker det, kan tre gange om året være bloddonorer i arbejdstiden.

Aktiviteter og tiltag i pipeline

- Udarbejdelsen af en samlet arbejdsmiljøpolitik, herunder fysisk og psykisk arbejdsmiljø.
- Indkøb af nyt køleanlæg, som udleder mindre CO₂.
- Nye toiletter til hele KL-huset, som bidrager til at mindske vandforbruget.
- KL's kantine arbejder på at nå bronzemærket i økologi.

Weidekampsgade 10
2300 København S
Postboks 3370
Tlf. 3370 3370
www.kl.dk